

[Ministeren for Grønland.]

forskningsudvalget om etablering af egnede anstalter for lovovertrædere og optagelse af samarbejde med en dansk forsorgsinstitution om en ændret administration af foranstaltningsfulbyrdelsen.

Lovforslaget er udarbejdet efter forhandling med justitsministeriet og straffelovsrådet, og det er tiltrådt af Grønlands landsråd.

Idet jeg i øvrigt henviser til bemærkningerne til lovforslaget, skal jeg anbefale forslaget til det høje tings hurtige og villige behandling.

Jeg skal endvidere herved tillade mig for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om ændring i lov for Grønland om ægteskabs indgåelse og opløsning.*

Den grønlandske ægteskabslov indeholder ligesom den grønlandske kriminallov en bestemmelse om, at loven skal optages til revision efter en 5-årig periode, og at revisionsforslaget skal være ledsaget af en på regelmæssige undersøgelser grundet beretning om, hvorledes loven har virket i den forløbne periode. Ligesom for kriminallovens vedkommende er revisionen ved lov af 24. februar 1960 udskudt til folketingsåret 1962-63, idet de samfundsvidenskabelige undersøgelser, som skulle danne grundlag for revisionen, ikke kunne afsluttes tidligere.

Den grønlandske lov om ægteskabs indgåelse og opløsning følger i det store og hele reglerne i den danske ægteskabslov, idet der kun på enkelte punkter er gjort afvigelser fra dansk ret begrundet i hensynet til grønlandsk tradition og retsopfattelse, således som denne blandt andet gav sig udtryk under det grønlandske landsråds forhandlinger i 1952. Under drøftelserne i landsrådet, der gik forud for forslagens fremsættelse i folketinget i 1953, var det navnlig bestemmelsen om adgang til skilsmisse som følge af utroskab, der gav anledning til betænkeligheder, fordi man frygtede, at en for let adgang til skilsmisse kunne føre til mange uovervejede opløsninger af ægteskab. Man var i landsrådet inde på, at adgangen til skilsmisse på grund af utroskab burde begrænses, således at det var en betingelse, at der forelå gentagne tilfælde af eller særlig krænkende form for ægteskabsbrud. Da en sådan bestemmelse imid-

lertid kunne siges i et vist omfang at legalisere ægteskabsbrud, og da den ville medføre betydelige bevisvanskeligheder, valgte man i stedet for bestemmelsen i den nuværende § 59 a, hvorefter en dom til skilsmisse på grund af ægteskabsbrud først bliver endelig, når den krænkede ægtefælle efter en vis betænkningstid og inden en vis frist fremsætter begæring herom.

De undersøgelser, der ligger til grund for det foreliggende lovforslag, er foretaget af Udvalget vedrørende Samfundsforskning i Grønland, der har udarbejdet en rapport om familie og ægteskab i Vestgrønland. Rapporten er omdelt til de ærede medlemmer. Udvalget har gennemgået samtlige separations- og skilsmissesager, der er forekommet efter ægteskabslovens ikrafttræden den 1. juli 1954 og indtil udgangen af året 1959.

Udvalgets rapport belyser de særlige samfundsmæssige og personlige problemer, der er opstået i forbindelse med disse sager, og undersøger, hvorvidt der har vist sig vanskeligheder ved administrationen af lovens bestemmelser.

Idet jeg i øvrigt henviser til rapporten, skal her blot kort nævnes, at de foreliggende undersøgelser synes at vise, at frykten for, at ægteskabslovens indførelse i Grønland skulle give anledning til uovervejede skilsmisser, har været ubegrundet. I de forholdsvis få sager, der har ført til endelig opløsning af ægteskab, har der efter alt at dømme været tale om alvorlige vanskeligheder mellem ægtefællerne, som har gjort det rimeligt at søge skilsmisse gennemført. Den omtalte bestemmelse i lovens § 59 a har ikke haft nogen ægteskabsbevarende betydning, idet ingen ægtefæller har benyttet betænkningstiden til at flytte sammen igen. Derimod har bestemmelsen givet anledning til misforståelser og usikkerhed, da parterne ikke altid har været klar over, at dommen først blev endelig efter fremsættelse af begæring efter betænkningstidens udløb. Da bestemmelsen således ikke har haft nogen positiv betydning, men derimod visse uheldige virkninger, har man foreslået den ophævet.

Med hensyn til virkningerne af separation og skilsmisse fremgår det af samfundsforskningsudvalgets rapport, at det ofte har vist sig vanskeligt for den af parterne, der har måttet rykke ud af den fælles bolig,

[Ministeren for Grønland.]

at skaffe sig og eventuelle børn stabile og tilfredsstillende boligforhold. Det er som regel kvinden, der har haft disse vanskeligheder, fordi huset normalt er tilfaldet manden. Bestemmelsen i lovens § 66, der giver adgang til at lade en ægtefælle forlods udtage hus, bohavet, fartøj m. v., såfremt boets værdi og beskaffenhed gør det rimeligt, har ikke været anvendt; og da denne regel ikke i tilstrækkelig grad synes at sikre hustruen mulighed for at opnå retten til boligen, er bestemmelsen foreslået ændret således, at der kan ydes hustruen bedre beskyttelse i denne henseende.

Det foreliggende lovforslag er tiltrådt af Grønlands landsråd.

Idet jeg i øvrigt tillader mig at henvise til bemærkningerne til lovforslaget, skal jeg anbefale forslaget til det høje tings hurtige og velvillige behandling.

Handelsministeren (Barnsgaard): Jeg har hermed den ære for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om ændring i lov om Danmarks erhvervsfond*. Forslaget går ud på at forhøje grænsen for eksportkreditgarantier fra 2 milliarder kr. til 2½ milliard kr., medens lovens øvrige bestemmelser ikke berøres af forslaget.

I forrige folketingsår havde det høje ting et tilsvarende forslag til behandling, idet jeg dengang foreslog en forhøjelse til 2½ milliard kr. af det maksimum for garanti-givningen på 1½ milliard kr., som oprindeligt var fastsat i loven af 4. april 1960 om Danmarks erhvervsfond. Ved drøftelserne her i tinget enedes man om at fastsætte maksimumsbeløbet til de nugældende 2 milliarder kr.

Når spørgsmålet om en forhøjelse nu igen er blevet aktuelt, hænger det sammen med et stadig stigende behov for garanti-givning hos de danske eksportører. Jeg skal med nogle enkelte tal forsøge at illustrere denne stigning i behovet. Det samlede garantiansvar, som eksportkreditrådet havde bevilget, udgjorde pr. 1. april 1960 860 mill. kr. I løbet af finansåret 1960-61 steg garantiansvaret med ca. 360 mill. kr. til 1221 mill. kr. I finansåret 1961-62 steg det med ca. 280 mill. kr. til 1500 mill. kr. og i de første 8 måneder af indeværende

finansår med yderligere ca. 240 mill. kr. til 1.742 mill. kr. pr. 30. november 1962.

Den stadige stigning i garantiansvaret er forårsaget af forskellige forhold. For det første må den fortsatte stigning i vor eksport naturligt medføre større brug af eksportkreditordningen. Dernæst stiger eksportørernes behov for forsikring af deres fordringer utvivlsomt også som følge af den stigende betydning, det har at kunne yde kredit til køberne, idet kreditgivningen i dag spiller en væsentlig rolle i konkurrencen på eksportmarkederne. Hertil kommer den usikkerhed, der præger de økonomiske forhold i mange oversøiske lande, og som må medføre, at eksportørerne i mange tilfælde ikke vil turde gå i gang med en eksport, medmindre de kan opnå en forsikringsmæssig dækning af deres risiko hos eksportkreditrådet.

Jeg kan i denne forbindelse også nævne, at landbruget i stigende omfang gør brug af eksportkreditordningen.

Jeg nævnte, at det maksimale garantiansvar i de pr. 30. november 1962 afgivne garantier udgjorde 1.742 mill. kr. Dette tal er ikke udtryk for, at en tilsvarende kapitaleksport til udlandet har fundet sted. Af beløbet udgør ca. 370 mill. kr. kationer for banklån til finansiering af eksportordrer. Det resterende beløb er eksportkreditrådets forsikringer af kommercielle og politiske risici på eksportørernes fordringer, og heraf udgør tilsagn om forsikring ca. 235 mill. kr., medens resten er dækket af forsikringspolicer. De såkaldte afskibningspolicer, der dækker den kommercielle og politiske risiko efter afskibning, udgør ca. 800 mill. kr. Her er rådet endelig forpligtet fra det tidspunkt, hvor afskibning finder sted. Afskibning er sket pr. 30. november 1962 for ca. 440 mill. kr. af de nævnte ca. 800 mill. kr.

I øvrigt skal jeg angående de nærmere enkeltheder vedrørende eksportkreditgaranti-givningen tillade mig at henvise til eksportkreditrådets sidste årsberetning, der for kort tid siden er tilstillet tingets medlemmer.

Man kan rejse det spørgsmål, om eksportkreditrådet kunne følge en praksis, der i mindre grad belastede det i lovens fastsatte maksimale garantiansvar. Det, der her ville komme på tale, er spørgsmålet om tilsagns-givningen. Eksportkreditrådet har i denne